

**UCHWAŁA NR 548/XLVIII/2023
RADY MIEJSKIEJ W ŚREMIE**

z dnia 26 października 2023 r.

**w sprawie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla gminy Śrem na lata 2023-2032”**

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) Rada Miejska w Śremie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Śrem na lata 2023-2032”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr 85/VII/2019 Rady Miejskiej w Śremie z dnia 10 lipca 2019 r. w sprawie uznania „Powiatowego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Śremskiego” jako równoważnego gminnemu programowi usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Śremu.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Katarzyna Sarnowska

Załącznik do uchwały
Nr 548/XLVIII/2023
Rady Miejskiej w Śremie
z dnia 26 października 2023 r.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Śrem na lata 2023-2032

Śrem, wrzesień 2023 r.

Spis treści

1. Wstęp.....	3
1.1. Cel i zadania opracowania.....	3
1.2. Akty prawne dotyczące usuwania azbestu	5
2. Charakterystyka azbestu	6
2.1. Właściwości fizykochemiczne azbestu	6
2.2. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest	8
2.3. Rodzaje i klasyfikacja odpadów zawierających azbest.....	8
3. Zastosowanie wyrobów zawierających azbest	9
3.1. Najpopularniejsze wyroby zawierające azbest	9
3.2. Zastosowanie wyrobów azbestowych w budownictwie mieszkaniowym	11
3.3. Zastosowanie wyrobów azbestowych w ciepłownictwie	11
4. Zagrożenia dla ludzi wynikające z obecności azbestu w środowisku	11
5. Postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest	13
5.1. Obowiązki właścicieli, użytkowników wieczystych lub zarządców nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przy użytkowaniu wyrobów zawierających azbest.....	13
5.2. Obowiązki właścicieli, użytkowników wieczystych lub zarządców nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.....	15
5.3. Obowiązki podmiotów gospodarczych zajmujących się usuwaniem materiałów zawierających azbest, postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest	16
5.4. Transport odpadów zawierających azbest	19
5.5. Składowanie odpadów zawierających azbest	20
6. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem	21
6.1. Wstęp	21
6.2. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z uwzględnieniem podmiotów wykorzystujących wyroby.....	23
6.3. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne rodzaje wyrobów	23
6.4. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne miejscowości.....	24
6.5. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z podziałem na rodzaj zabudowy.....	27
6.6. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z uwzględnieniem stopnia pilności.....	28
7. Wsparcie działań zmierzających do usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Śrem.....	30
8. Podsumowanie	31
9. Spis tabel	33
10. Spis rysunków	33
11. Załączniki	33

1. Wstęp

1.1. Cel i zadania opracowania

Azbest jest substancją o udowodnionym działaniu rakotwórczym, powoduje też pylicę azbestową, czy choroby opłucnej. Azbest występuje w powietrzu w formie mikroskopijnych włókien, przyczynia się do długotrwałego i utajonego rozwoju chorób. Ze względu na szkodliwość dla zdrowia ludzi wyrobów zawierających azbest, ich produkcja w Polsce została zakazana ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z zapisami ustawy do 28 września 1998 r. zakończono między innymi produkcję płyt azbestowo-cementowych, a od 28 marca 1999 r. w Polsce obowiązuje zakaz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. W krajach Unii Europejskiej całkowity zakaz stosowania azbestu został wprowadzony 1 stycznia 2005 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 i 2687, z 2023 r. poz. 877, 1506, 1719, 1688, 1762 i 1890) azbest został uznany łącznie z PCB jako substancja stwarzająca szczególne zagrożenie dla środowiska.

W Polsce wykorzystywanie wyrobów zawierających azbest dopuszcza się w użytkowanych urządzeniach nie dłużej niż do 31 grudnia 2032 r. W dłuższym okresie użytkowania stan techniczny takich wyrobów pogarsza się i dlatego jedynym sposobem wykluczenia niebezpieczeństwa związanego z azbestem jest jego stopniowe usuwanie z otoczenia z zachowaniem zasad bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska.

W 2002 r. Rada Ministrów przyjęła krajowy „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Jego realizacja zaplanowana została na lata 2003–2032. W 2008 r. Rada Ministrów przyjęła „Raport z realizacji w latach 2003–2007 Programu z 2002 roku”, a wnioski zawarte w tym dokumencie stanowiły wytyczne do opracowania „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032”, zwanego dalej programem krajowym, który jest kontynuacją i aktualizacją programu krajowego z 2002 roku. Celem programu krajowego jest usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest do końca 2032 r. przy minimalizacji negatywnych skutków zdrowotnych, powodowanych kontaktem z włóknami azbestowymi oraz likwidacja szkodliwego oddziaływania na środowisko wyrobów zawierających azbest. Założono, że cel ten zostanie osiągnięty przez realizację wzajemnie uzupełniających się zadań na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i lokalnym (powiatowym i gminnym), finansowanych ze środków prywatnych i publicznych.

Zadania samorządu gminnego wskazane w programie krajowym obejmują:

1) gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;

2) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;

3) organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;

4) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;

5) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;

6) współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;

7) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;

8) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;

9) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Burmistrz Śremu corocznie realizuje obowiązki sprawozdawcze z wykonania w roku poprzednim ww. zadań, przekazując Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Ponadto przekazuje dane dotyczące wykonania obowiązków nałożonych na samorząd gminny w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032”.

Za pomocą strony internetowej i w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Śremie oraz na tablicach ogłoszeń w poszczególnych sołectwach i rodzinnych ogrodach działkowych umieszczane są informacje dla posiadaczy wyrobów zawierających azbest o obowiązkach składania informacji o wyrobach zawierających azbest, o możliwości składania wniosków na usunięcie wyrobów zawierających azbest oraz o zagrożeniach związanych z użytkowaniem wyrobów azbestowych.

Niniejszy dokument sporządzony został na poziomie gminnym i wynika z potrzeby aktualizacji danych o wyrobach zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy Śrem, zawartych w „Powiatowym programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Śremskiego”, przyjętym 24 czerwca 2009 r. uchwałą Nr 132/873/09 Rady Powiatu w Śremie. Ponadto opracowanie dokumentu pozwoli na ubieganie się przez Gminę Śrem o środki zewnętrzne na realizację przedsięwzięć w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.

Głównym celem programu jest określenie działań prowadzących do całkowitego usunięcia do 2032 r. wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Śrem poprzez stopniową eliminację tych wyrobów oraz ich bezpieczne unieszkodliwienie.

Zadaniem programu jest:

- 1) określenie ilości wyrobów zawierających azbest oraz ich rozmieszczenia na terenie gminy Śrem;
- 2) określenie warunków bezpiecznego i sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest,
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na zdrowie człowieka i środowisko.

1.2. Akty prawne dotyczące usuwania azbestu

Dokument sporządzony został w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 i 2687, z 2023 r. poz. 877, 1506, 1719, 1688, 1762 i 1890),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31),

- ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2020 r. poz. 1680),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649, z 2010 r. Nr 162, poz. 1089),
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r. poz. 682 i 553, z 2022 r. poz. 2206, z 2023 r. poz. 967, z 2020 r. poz. 2127, z 2023 r. poz. 1762 i 1890),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688 i 1890),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie środowiska (Dz. U. z 2015 r. poz. 1450),
- rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2020 r. poz. 10),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2147 i z 2023 r. poz. 1123).

2. Charakterystyka azbestu

2.1. Właściwości fizykochemiczne azbestu

Azbest to grupa wielu różnych minerałów występujących w formie włóknistej. Nazwa azbest nie określa konkretnego minerału, lecz dotyczy ogółu minerałów krzemianowych tworzących włókna. Należą do nich:

- 1) chryzotyl (azbest biały);
- 2) krokidolit (azbest niebieski);
- 3) amozyt (azbest brązowy);
- 4) antofilit;
- 5) termolit;
- 6) aktynolit.

Główne cechy azbestu to odporność na wysoką temperaturę, korozję oraz działanie środowiska chemicznego. Azbest odznacza się również wysoką wytrzymałością mechaniczną.

Włókna azbestu w zależności od jego typu mają długość kilku centymetrów i średnicę kilku milimetrów, osiągając wartości submikronowe.

Włóknisty charakter azbestu oraz powyższe cechy to główne właściwości fizykochemiczne, które pozwoliły na jego szerokie zastosowanie.

Główne zastosowanie znalazły: azbest biały (chryzotyl), niebieski (krokidolit) i brązowy (amozyt). Biorąc pod uwagę różnicę w budowie włókien azbestu w zależności od jego typu, w odniesieniu do zdrowia ludzi, pył azbestu chryzotylowego jest mniej groźny od pyłu azbestu krokidolitowego i amozytowego.

Włókna chryzotyłu są znacznie dłuższe od krokidolitu i amozytu, natomiast średnica chryzotyłu jest mniejsza od krokidolitu i amozytu. Włókna chryzotyłu są długie i miękkie, natomiast krokidolitu i amozytu są krótkie, twarde i grube.

W tabeli 1. przedstawiono charakterystykę właściwości fizykochemicznych azbestu.

Tabela 1. Charakterystyka właściwości fizykochemicznych wybranych odmian azbestu

Właściwości	Chryzotyl	Krokidolit	Amozyt
Barwa ¹	biała do jasnozielonej, żółta	niebieska, lawendowa, zielona	brązowa, szara
Główny składnik chemiczny [%] ²	SiO ₂ – 38-42 MgO – 38-42 Fe ₂ O ₃ – 0-5 FeO – 0-3	SiO ₂ – 38-42 MgO – 38-42 Fe ₂ O ₃ – 13-18 FeO – 3-21	SiO ₂ – 49-52 MgO – 5-7 Fe ₂ O ₃ – 0-5 FeO – 35-40
Struktura włókna ¹	bardzo liczne włókna, łatwo rozdzielne	włókniste	blaszkowate, grube
Długość włókien [mm] ³	0,2-200	0,2-17	0,4-40
Średnica włókien [mm] ³	0,03-0,08	0,06-1,2	0,15-1,5
Powierzchnia [m ² /mg] ³	10-27	2-15	1-6
Gęstość [g/cm ³] ²	2,55	3,3-3,5	3,4-3,5
Temperatura rozkładu [°C] ²	450-800	400-800	600-900
Temperatura topnienia [°C] ²	1515	1170	1395
Twardość wg Mosh ³	2,5-4,0	4,0	5,5-6,0
Odporność na kwasy ³	bardzo słaba	dobra	dość dobra
Odporność na zasady ³	bardzo dobra	dobra	dobra
Tekstura ²	elastyczna, jedwabista i twarda	elastyczna do łamliwej	łamliwa

Źródło: ¹Szymczykiewicz K., Uwaga azbest, Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, Warszawa 1989

²Wytyczne szacowania ryzyka zdrowotnego dla czynników rakotwórczych, red. S. Czerczak, Instytut Medycyny Pracy, Łódź 1997

³Poradnik gospodarki odpadami, red. K. Skalmowski, Verlag Dashofer, Warszawa 2006

2.2. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, ze względu na zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

Klasa I obejmuje wyroby o gęstości mniejszej od 1000 kg/m³, definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% azbestu. W tej grupie najczęściej stosowane były wyroby tekstylne, używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury, masy azbestowe natryskowe.

Klasa II obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³, definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane. W grupie tej najbardziej rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty Karo stosowane jako pokrycia dachowe i elewacje zewnętrzne. Płyty płaskie wykorzystywane były jako elewacje zewnętrzne, ściany osłonowe, ściany działowe, osłony ścian przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych w budownictwie wielokondygnacyjnym. Wśród wyrobów tej klasy w mniejszych ilościach rozpowszechnione są rury w instalacjach wodociągowych i kanalizacyjnych, a także w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy¹.

2.3. Rodzaje i klasyfikacja odpadów zawierających azbest

W wyniku demontażu, rozbiórki, wyburzeń, usunięcia wyrobów zawierających azbest z obiektów, budowli i urządzeń powstają odpady zawierające azbest. Odpady te zostały zaliczone do odpadów niebezpiecznych i zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów, w zależności od źródła powstawania tych odpadów, przypisano im odpowiednie kody klasyfikacyjne:

- 06 07 01* – odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* – odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* – odpady zawierające azbest,
- 10 13 09* – odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
- 15 01 11* – opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,

---

¹ Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych, Ministerstwo Gospodarki, Departament Instrumentów Wsparcia, Warszawa 2008

- 16 01 11* – okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* – zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
- 17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* – materiały budowlane zawierające azbest.

* Odpad niebezpieczny.

3. Zastosowanie wyrobów zawierających azbest

3.1. Najpopularniejsze wyroby zawierające azbest

Właściwości fizykochemiczne azbestu powodowały, że był on stosowany w ponad kilku tysiącach wyrobów, szczególnie w budownictwie, energetyce, przemyśle chemicznym i transporcie.

Do najpopularniejszych wyrobów azbestowych należą²:

- 1) wyroby azbestowo-cementowe takie, jak: płyty faliste, obudowy, płyty Karo, płyty warstwowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne. Wyroby te są ogniotrwałe, odporne na korozję i gnicie, wytrzymałe na działania mechaniczne;
- 2) wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych, a także ubrań i tkanin ognioodpornych. Należą do nich: wata, włóknina, sznury, przędza, tkaniny termoizolacyjne, taśmy;
- 3) wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione. Najbardziej powszechnymi wyrobami uszczelniającymi były płyty azbestowo-kauczukowe, które charakteryzują się odpornością na podwyższoną temperaturę, wytrzymałością na ściskanie, nieznacznym odkształceniem trwałym, dobrą elastycznością. Płyty mogą być zbrojone. Szczeliwa plecione były stosowane do uszczelniania części pracujących w wysokich temperaturach, w instalacjach będących w kontakcie z wodą, parą wodną, gazami obojętnymi i aktywnymi, kwasami organicznymi i nieorganicznymi, smarami, olejami, rozpuszczalnikami, gazami spalinowymi, ługami, roztworami soli;
- 4) wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe, stosowane do różnego typu hamulców. Azbest chryzotylowy stosowany do ich produkcji chronił elementy robocze przed zbytym przegrzaniem;

---

² Szymczykiewicz K., Uwaga azbest, Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, Warszawa 1989

5) wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe.

Azbest stosowany był również w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym do filtracji, jako wypełniacz do lakierów, do izolacji przewodów grzewczych.

Tabela 2. Zawartość azbestu w popularnych wyrobach azbestowych

Wyroby	Przybliżona zawartość azbestu [% wagi]	Rodzaj azbestu	Uwagi
Wyroby azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie	10-15	chryzotyl, amozyt, krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim
Wyroby azbestowo-cementowe obejmujące rury ciśnieniowe, kanalizacyjne i wodociągowe	12-15	chryzotyl, Krokidolit, amozyt	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim
Ogniodporne płyty izolacyjne	25-40	amozyt, chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim lub z uwodnionym krzemianem wapnia albo też z zasadowym węglanem magnezu
Wyroby izolacyjne łącznie z izolacjami natryskowymi	12-100	amozyt, chryzotyl, krokidolit	luźne mieszaniny włókien azbestowych z materiałami nieorganicznymi: cementem, gipsem, krzemianem wapnia, węglanem magnezu, ziemią okrzemkową
Złącza i uszczelki	25-85	chryzotyl, krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z elastomerami, włókiennicze wyroby azbestowe plecione
Materiały cierne, wyroby włókiennicze	65-100	chryzotyl, krokidolit	włókiennicze wyroby azbestowe takie jak przędza, rowingi, ubranie, taśmy, węże
Płytki i wykładziny podłogowe	7-7,5	chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z gumą termoplastyczną
Wyroby z mas plastycznych i obudowy akumulatorów	55-70	chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z gumą termoplastyczną i gumą termoodporną
Wypełniacze, wzmocnienia i wyroby z nich produkowane (wojłok, karton, papier, filtry do wina i piwa, kity, kleje, powłoki ochronne itp.)	25-98	chryzotyl, krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z różnymi masami plastycznymi lub z masami bitumicznymi

Źródło: Wytyczne szacowania ryzyka zdrowotnego dla czynników rakotwórczych, IMP, Łódź 1997

3.2. Zastosowanie wyrobów azbestowych w budownictwie mieszkaniowym

W budownictwie mieszkaniowym szerokie zastosowanie miały wyroby twarde azbestowo-cementowe wykorzystywane głównie³:

- 1) do elewacji ścian (płyty barwne, autoklawizowane typu acekol, kolorys, pikolorys; płyty lignocementowe modyfikowane; płyty prasowane płaskie okładzinowe; płyty prasowane typu Karo);
- 2) w pokryciach dachowych (płyty faliste, gąsiory, płyty prasowane typu Karo);
- 3) w materiałach ognioochronnych do konstrukcji budynków (płyty ogniochronne Sokalit, płyty ogniochronne Pyral, tynki z dodatkiem azbestu, natryski masy ogniochronnej z azbestem na konstrukcje budynków), w materiałach akustycznych;
- 4) w rurach wodociągowych, kanalizacyjnych, wentylacyjnych.

3.3. Zastosowanie wyrobów azbestowych w ciepłownictwie

W ciepłownictwie znalazły zastosowanie wyroby azbestowe⁴:

- 1) twarde, takie jak: rury azbestowo-cementowe wodociągowe oraz kanalizacyjne;
- 2) miękkie, wśród których można wymienić: szczeliwa azbestowo-kauczukowe o nazwie „Polonit” i „Gambit”, płaszcze azbestowo-cementowe i azbestowo-gipsowe, sznury i tektura azbestowe.

4. Zagrożenia dla ludzi wynikające z obecności azbestu w środowisku

Azbest jest zaliczany do substancji o działaniu kancerogennym (rakotwórczym) na organizm człowieka. Szkodliwość azbestu wynika z jego włóknistej struktury. Azbest może być wchłaniany przez organizm ludzki przez drogi oddechowe i w niewielkim stopniu przez skórę. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, to znaczy takie, które w postaci aerozolu dostają się z wdychanym powietrzem do płuc, do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 μm , mają grubość mniejszą od 3 μm , a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3:1.

---

³ Wojciechowska-Piskorska H, Skucza L.: Ochrona przed azbestem, ODiDKo, Gdańsk 2000

⁴ Ibidem

Zagrozenie chorobotwórcze jest często bagatelizowane ze względu właśnie na mikroskopijną wielkość tych włókien oraz długotrwały i utajony rozwój chorób.

Choć wszystkie odmiany azbestu uznano za kancerogenne, najbardziej niebezpiecznym dla organizmu ludzkiego jest azbest niebieski, czyli krokidolit. Szczególna szkodliwość krokidolitu spowodowana jest tym, iż nie ulega on zmianom w środowiskach biologicznych. W odróżnieniu od azbestu niebieskiego, azbest biały, czyli chryzotyl podlega częściowemu rozpuszczeniu w płynach fizjologicznych, przez co jego szkodliwość dla organizmu człowieka jest mniejsza.

W wyniku przedostania się do organizmu ludzkiego pyłu azbestowego przez układ oddechowy mogą nastąpić takie zmiany chorobowe jak:

- pylica azbestowa (azbestoza),
- nowotwory złośliwe m.in. rak płuca i opłucnej (międzybłonniak), krtani, jajników i nerek,
- zgrubienia opłucnej.

Skutkiem oddziaływania azbestu na skórę może być wystąpienie zapaleń skórnych, dermatoz, brodawek.

Źródła narażenia na działanie azbestu, a tym samym ryzyko zachorowania wskutek wdychania przez organizm ludzki pyłu azbestowego, można podzielić na związane z narażeniem niezawodowym (w tym również środowiskowym) i narażeniem zawodowym człowieka.

Narażenie niezawodowe na działanie azbestu (w tym środowiskowe) może wystąpić:

- 1) na terenach sąsiadujących z terenami przemysłowymi (na przykład zakłady stosujące wyroby azbestowe: chłodnie kominowe, chłodnie wieżowe; nieczynne nieoczyszczone zakłady produkujące wyroby azbestowe; dzikie składowiska odpadów zawierających azbest; nielegalne składowanie odpadów azbestowych ze zmieszanyimi odpadami komunalnymi; nieprawidłowo prowadzone składowiska odpadów azbestowych);
- 2) u członków rodzin pracowników nieprzestrzegających przepisów i zasad bezpieczeństwa przy usuwaniu, demontażu, transporcie i składowaniu wyrobów i odpadów zawierających azbest;
- 3) w obszarach miejskich przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu;

- 4) w obszarach miejskich i wiejskich w wyniku uszkodzeń mechanicznych oraz korozji chemicznej i biologicznej ścian osłonowych i pokryć dachowych;
- 5) w obiektach, pomieszczeniach wewnętrznych, w wyniku użytkowania wyrobów azbestowych stosowanych jako izolacje ognioodporne, akustyczne, wentylacyjne i klimatyzacyjne.

Narażenie zawodowe na działanie azbestu może wystąpić na stanowiskach:

- 1) poboru prób do badań wyrobów azbestowych;
- 2) demontażu wyrobów azbestowych;
- 3) pakowania odpadów azbestowych;
- 4) załadunku i rozładunku odpadów azbestowych;
- 5) unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

5. Postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest

5.1. Obowiązki właścicieli, użytkowników wieczystych lub zarządców nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przy użytkowaniu wyrobów zawierających azbest

Do głównych obowiązków właścicieli, użytkowników wieczystych lub zarządców nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przy użytkowaniu wyrobów zawierających azbest należą⁵:

- 1) przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest;
- 2) sporządzenie Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest;
- 3) opracowanie i udostępnienie instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest;
- 4) oznakowanie pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest;

---

⁵ Podstawa prawna: rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest; rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

- 5) opracowanie corocznego planu kontroli jakości powietrza dla pomieszczeń zawierających azbest;
- 6) zaznaczenie na planach sytuacyjnych terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wykorzystujący wyroby zawierające azbest przedkłada wynik inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest corocznie, do dnia 31 stycznia, właściwemu marszałkowi województwa. Osoba fizyczna, niebędąca przedsiębiorcą, składa informację odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

Informację sporządza się w dwóch egzemplarzach. Jeden egzemplarz przedkłada się w formie pisemnej właściwemu organowi, drugi przechowuje się przez rok, do czasu sporządzenia następnej informacji o wyrobach zawierających azbest.

Wyniki obowiązkowej kontroli stanu wyrobów zawierających azbest ujmuje się w ocenie stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, zwanej dalej oceną. Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, sporządza ocenę w terminach wynikających z poprzedniej oceny. Ocena pozwala na określenie stopnia pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest (koniecznego do zamieszczenia w informacji o wyrobach zawierających azbest):

- stopień pilności I – wymagane pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie,
- stopień pilności II – wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku,
- stopień pilności III – wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

Ocenę sporządza się w jednym egzemplarzu i przechowuje łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, ocena ta powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego.

Wzory formularzy stanowią załącznik nr 1 i nr 2 do niniejszego programu.

5.2. Obowiązki właścicieli, użytkowników wieczystych lub zarządców nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest

Do głównych obowiązków właścicieli, użytkowników wieczystych lub zarządców nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest należą^{6,7}:

- 1) identyfikacja azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia;
- 2) zgłoszenie prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej;
- 3) uzyskanie od wykonawcy prac świadectwa czystości powietrza po wykonaniu robót oraz jego przechowywanie przez minimum 5 lat.

Prace demontażowe wyrobów azbestowych mogą stanowić zagrożenie dla występujących w ich pobliżu zwierząt. Przed przystąpieniem do prac demontażowych właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest zobowiązany jest sprawdzić czy w miejscu planowanych prac demontażowych nie gniazdują ptaki (na przykład jaskółki, jerzyki, wróble czy gołębie) oraz nietoperze. W przypadku stwierdzenia obecności w obiekcie gatunków chronionych ptaków prace związane z usuwaniem wyrobów azbestowych należy prowadzić poza okresem lęgowym a w przypadku nietoperzy poza okresem lęgu i odchowania. Prowadzenie prac demontażowych będzie zatem możliwe w okresie od 16 października do 28 lutego. Obserwacje dotyczące zasiedlenia obiektów, urządzeń, instalacji lub innych miejsc przeznaczonych do demontażu powinny zostać przeprowadzone przez ornitologa i chiropterologa w możliwie najkrótszym okresie poprzedzającym planowane prace związane z usuwaniem wyrobów azbestowych.

---

⁶ Podstawa prawna: rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

⁷ Podstawa prawna: ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane

Po przeprowadzeniu prac demontażowych należy w miarę możliwości umożliwić gniazdowanie i schronienie obecnych w obiekcie gatunków zwierząt. W przypadku braku możliwości zapewnienia schronienia zwierzętom w ich pierwotnym miejscu bytowania, należy zapewnić schronienie zastępcze (budki, boksy i tym podobne).

W stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową, konieczne może być uzyskanie zezwolenia na odstępstwa od zakazów określonych w art. 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zezwolić na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą lub objętych ochroną częściową, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów.

Jeżeli podczas prac demontażowych dochodzi do zniszczenia siedlisk, gniazd lub jaj, a także płoszenia i niepokojenia ptaków, a właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest nie otrzymał na te działania zezwolenia, organ nadzoru budowlanego zobowiązany jest do wstrzymania prac budowlanych.^{8,9}

Naruszenie zakazów w stosunku do zwierząt objętych ochroną lub uzasadnione podejrzenie, że do nich doszło, jest podstawą do skierowania sprawy do organów ścigania i podlega karze aresztu albo grzywny.¹⁰

5.3. Obowiązki podmiotów gospodarczych zajmujących się usuwaniem materiałów zawierających azbest, postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest

Podmiot gospodarczy zajmujący się usuwaniem wyrobów zawierających azbest winien posiadać wpis do CEiDG lub do KRS, prowadzić ewidencję odpadów oraz sporządzać roczne sprawozdanie do marszałka województwa o wytwarzanych odpadach i sposobach gospodarowania nimi.

---

⁸ Podstawa prawna: ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane

⁹ Podstawa prawna: ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska

¹⁰ Podstawa prawna: ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Przed przystąpieniem do prac związanych z usuwaniem azbestu, podmiot gospodarczy zobowiązany jest do¹¹:

- 1) przeszkolenia przez uprawniony podmiot zatrudnianych pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania;
- 2) opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
  - a) identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez laboratorium wyposażone w sprzęt umożliwiający ich prawidłową analizę i zdolne do stosowania odpowiedniej techniki identyfikacyjnej,
  - b) informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
  - c) ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
  - d) posiadania niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu;
- 3) zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do¹²:

- 1) izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;

---

¹¹ Podstawa prawna: rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

¹² Podstawa prawna: rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

- 2) ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- 3) umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem”; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: „Uwaga! Zagrożenie azbestem – krokidolitem”;
- 4) zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
- 5) zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- 6) codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- 7) izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- 8) stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
- 9) zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy prowadzić w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia poprzez¹³:

---

¹³ Podstawa prawna: rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

- 1) nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
- 2) demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia tam, gdzie jest to technicznie możliwe;
- 3) odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- 4) prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- 5) codzienne zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

5.4. Transport odpadów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest po ich usunięciu stają się odpadami niebezpiecznymi. Zgodnie z obowiązującymi przepisami wykonawca prac remontowych jest wytwórcą odpadów niebezpiecznych. Bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest oznacza właściwe przeprowadzenie procesów magazynowania, transportu i unieszkodliwiania. Odpady zawierające azbest należy odpowiednio przygotować do transportu.

Transport odpadów zawierających azbest może być realizowany przez wytwórcę odpadów lub innego posiadacza odpadów posiadającego wpis do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach oraz o gospodarce odpadami tzw. BDO.

Transport odpadów niebezpiecznych winien odbywać się według zasad określonych w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych. W przypadku, gdy przepisy o transporcie towarów niebezpiecznych nie ustalają szczególnych warunków przewozowych dla transportu odpadów zawierających azbest, przewóz taki należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez¹⁴:

---

¹⁴ Podstawa prawna: rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

- 1) szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1000 kg/m³;
- 2) zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³;
- 3) szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie;
- 4) utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów zawierających azbest w trakcie ich przygotowywania do transportu;
- 5) oznakowanie opakowań (naklejki ostrzegawcze z literą „a”);
- 6) magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Ponadto, przed załadowaniem przygotowanych odpadów zawierających azbest środek transportu powinien być oczyszczony z elementów umożliwiających uszkodzenie opakowań w trakcie transportu. Natomiast ładunek odpadów zawierających azbest powinien być tak umocowany, aby w trakcie transportu nie był narażony na wstrząsy, przewracanie lub wypadnięcie z pojazdu.

5.5. Składowanie odpadów zawierających azbest

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów wydawane jest w trybie ustawy o odpadach. W przypadku unieszkodliwiania odpadów azbestowych obecnie na terenie Polski dopuszczone jest ich unieszkodliwianie poprzez składowanie na oddzielnych składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych kwaterach na terenie składowisk innych nich obojętne, unieszkodliwianie metodami fizykochemicznymi oraz składowanie odpadów zawierających azbest pod ziemią.

W województwie wielkopolskim składowisko odpadów azbestowych zlokalizowane jest w Koninie. Składowisko administrowane jest przez Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o. o. w Koninie. Na terenie Zakładu znajduje się kompleks trzech nowoczesnych składowisk odpadów (składowisko odpadów niebezpiecznych, składowisko odpadów innych niż niebezpieczne z kwaterami na odpady niebezpieczne i składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest) wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą zajmująca powierzchnię ponad 8 ha). Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest o powierzchni składowania 1,1 ha ma możliwości zdeponowania około 200 000 Mg odpadów.

Na składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w Koninie przyjmowane są między innymi odpady o kodach:

- 17 06 01* (materiały izolacyjne zawierające azbest),
- 17 06 05* (materiały konstrukcyjne zawierające azbest).

Wykaz składowisk bądź wydzielonych kwater przyjmujących odpady zawierające azbest dostępny jest w bazie utworzonej na zlecenie Ministerstwa Gospodarki na stronie internetowej: www.bazaazbestowa.gov.pl.

6. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem

6.1. Wstęp

Informacje przedkładane Burmistrzowi Śremu przez osoby fizyczne wprowadzane są na bieżąco do bazy azbestowej zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie środowiska.

W celu określenia ilości i rodzaju wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem w 2017 r. przeprowadzono szczegółową inwentaryzację wyrobów zawierających azbest poprzez spis z natury, przy udziale środków pochodzących w ok. 76,6 % z dotacji udzielonej przez Ministerstwo Rozwoju w ramach Konkursu Azbest 2017. Przed rozpoczęciem prac, informację o planowanej inwentaryzacji zamieszczono na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Śremie oraz na tablicach ogłoszeń. W celu ułatwienia zgłaszania ukrytych form azbestu (np. azbest zdeponowany na terenie posesji) uruchomiono formularz zgłoszeniowy, za pomocą którego mieszkańcy mogli zgłaszać lokalizację wyrobów zawierających azbest (<http://www.eko-precyzja.eu/azbest>).

Zinwentaryzowano **3 142 Mg** wyrobów zawierających azbest, których koszt unieszkodliwienia oszacowano na 1,5 mln zł netto. Wyniki inwentaryzacji wprowadzono do bazy azbestowej.

W związku z decyzją ówczesnego Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii z dniem 28.06.2019 r. dokonano w bazie azbestowej korekty wartości przelicznika stosowanego do określania ilości wyrobów zawierających azbest szacowanych pierwotnie przy użyciu jednostki m². Zmiana nastąpiła w odniesieniu do wyrobów o kodach W01 (Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie) oraz W02 (Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa). Nowa wartość przelicznika wyniosła 15 kg/m² (dotychczas 11 kg/m²).

Korekta przywołanego przelicznika spowodowała automatyczna korektę szacowanej masy wyrobów W01 oraz W02 zinwentaryzowanych i wprowadzonych do systemu bazy azbestowej z uwzględnieniem jednostki m². Korekta dotyczyła jedynie tych wyrobów, które na chwilę wprowadzenia korekty nie zostały w całości unieszkodliwione. Informacje dotyczące wyrobów już unieszkodliwionych nie uległy zmianie.

Wprowadzona korekta wpłynęła na znaczący wzrost łącznej masy wyrobów zawierających azbest pozostałej do unieszkodliwienia wprowadzonych do bazy azbestowej. Według stanu w dniu 04.08.2023 r. zgodnie z danymi w bazie azbestowej na terenie gminy Śrem pozostało do unieszkodliwienia **5 053 Mg** wyrobów zawierających azbest.

Należy jednak pamiętać, że dane dotyczące wykorzystywania i usuwania wyrobów zawierających azbest to dane szacunkowe. Danymi wyjściowymi dotyczącymi ilości i rodzaju wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem są wyniki inwentaryzacji przeprowadzonej w 2017 r. oraz informacje o wyrobach zawierających azbest przedkładane Burmistrzowi Śremu (przez osoby fizyczne) oraz Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego (przez inne podmioty). W związku z unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest dane w bazie azbestowej ulegają ciągłej zmianie. Informacje o unieszkodliwieniu odpadów azbestowych wprowadzane do bazy azbestowej pochodzą od właścicieli i użytkowników nieruchomości. Wyroby zawierające azbest usuwane są przez właścicieli i użytkowników nieruchomości w wyniku prac modernizacyjnych, remontowo-naprawczych czy też rozbiórkowych danego obiektu. Jednak zakłada się, że nie każdy wyrób azbestowy wykorzystywany lub usunięty został zgłoszony do Burmistrza Śremu czy Marszałka Województwa Wielkopolskiego.

6.2. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z uwzględnieniem podmiotów wykorzystujących wyroby

Dane zgromadzone w bazie azbestowej wskazują, że w całkowitej masie wyrobów zinwentaryzowanych i pozostałych do unieszkodliwienia z terenu gminy Śrem zdecydowana większość należy do osób fizycznych (4 351 781 kg, to jest 86%), natomiast 700 807 kg (14%) – do osób prawnych (Tabela 3).

Tabela 3. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem według podmiotów

Masa wyrobów zawierających azbest [kg]								
zinwentaryzowane			unieszkodliwione			pozostałe do unieszkodliwienia		
osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem
5 620 977	917 941	6 538 918	1 269 196	217 134	1 486 330	4 351 781	700 807	5 052 588

Źródło: Baza azbestowa (dostęp 04.08.2023 r.)

6.3. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne rodzaje wyrobów

Największą część (**ok. 98,3%**) zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem stanowią **płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie** stanowiące pokrycia dachowe budynków. Pozostałe rodzaje wyrobów azbestowych to: płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie (ok. 1,7%) i w znikomej części (ok. 0,001%) – inne niezakwalifikowane do żadnej kategorii wyroby zawierające azbest.

Ponadto zinwentaryzowano rury i złącza azbestowo cementowe (ok. 0,1%), jednak część z nich została już unieszkodliwiona, a pozostała część została pozostawiona w ziemi. Dopuszczone jest bowiem pozostawienie w ziemi niektórych wyrobów zawierających azbest bez konieczności ich usunięcia. Dotyczy to rur i złączy stanowiących elementy wyłączonych z użytkowania podziemnych instalacji ciepłowniczych, wodociągowych, kanalizacyjnych i elektroenergetycznych, których usytuowanie nie naraża pracowników na kontakt z azbestem przy czynnościach obsługowych użytkowanych instalacji infrastrukturalnych (Tabela 4).

Tabela 4. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem według rodzaju

Lp.	kod wyrobu	Masa wyrobów zawierających azbest [kg]								
		zinwentaryzowane			unieszkodliwione			pozostałe do unieszkodliwienia		
		osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem
1.	W01	51 014	37 875	88 889	1 514	0	1 514	49 500	37 875	87 375
2.	W02	5 564 255	880 066	6 444 321	1 262 674	217 134	1 479 808	4 301 581	662 932	4 964 513
3.	W03.1	468	0	468	468	0	468	0	0	0

Lp.	kod wyrobu	Masa wyrobów zawierających azbest [kg]								
		zinwentaryzowane			unieszkodliwione			pozostałe do unieszkodliwienia		
		osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem
4.	W03.2	4 540	0	4 540	4 540	0	4 540	0	0	0
5.	W11.9	700	0	700	0	0	0	700	0	700
Razem		5 620 977	917 941	6 538 918	1 269 196	217 134	1 486 330	4 351 781	700 807	5 051 888
									Razem	5 052 588

Źródło: Baza azbestowa (dostęp 04.08.2023 r.)

Oznaczenia:

W01 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie

W02 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie

W03.1 - rury i złącza azbestowo-cementowe do unieszkodliwienia

W03.2 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi

W11.9 - inne - wyżej niewymienione

6.4. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne miejscowości

Masę wyrobów zawierających azbest na terenie poszczególnych miejscowości gminy Śrem wskazano w tabeli 5 oraz na rysunku 1.

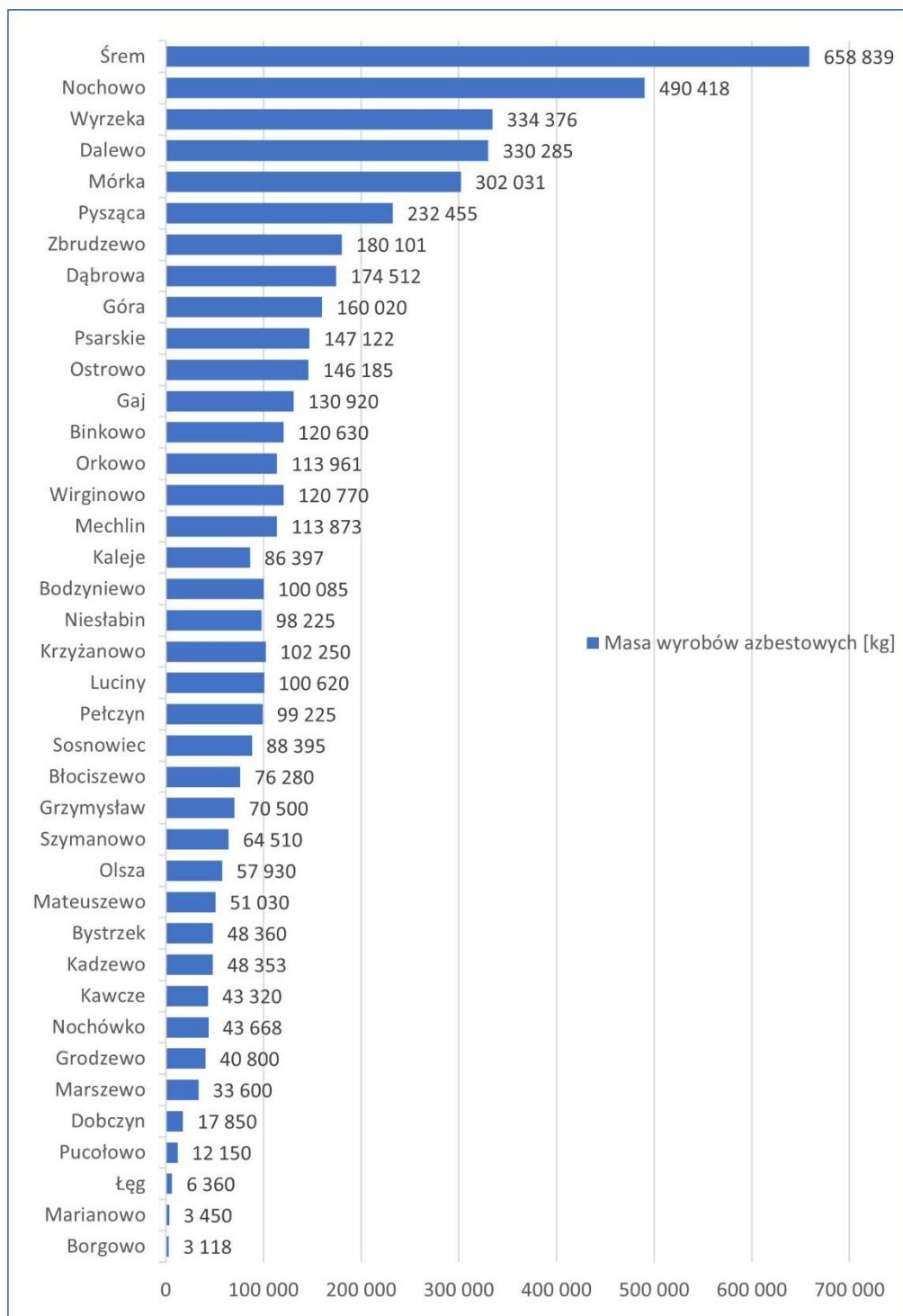
Tabela 5. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem według miejscowości

Lp.	Miejscowość	Masa wyrobów zawierających azbest [kg]		
		Zinwentaryzowane	Unieszkodliwione	Pozostałe do unieszkodliwienia
1.	Binkowo	150 470	29 840	120 630
2.	Błociszewo	106 051	29 771	76 280
3.	Bodzyniewo	111 940	11 855	100 085
4.	Borgowo	20 986	17 868	3 118
5.	Bystrzek	64 310	15 950	48 360
6.	Dalewo	369 215	38 930	330 285
7.	Dąbrowa	239 196	64 684	174 512
8.	Dobczyn	17 850	0	17 850
9.	Gaj	140 448	9 528	130 920
10.	Góra	198 945	38 925	160 020
11.	Grodzewo	50 294	9 494	40 800
12.	Grzymysław	82 200	11 700	70 500
13.	Kadzewo	79 565	31 212	48 353
14.	Kaleje	106 811	20 414	86 397
15.	Kawcze	48 620	5 300	43 320
16.	Krzyżanowo	131 098	28 848	102 250
17.	Luciny	118 473	17 853	100 620
18.	Łęg	9 322	2 962	6 360
19.	Marianowo	23 250	19 800	3 450
20.	Marszewo	35 525	1 925	33 600

Lp.	Miejscowość	Masa wyrobów zawierających azbest [kg]		
		Zinventaryzowane	Unieszkodliwione	Pozostałe do unieszkodliwienia
21.	Mateuszewo	80 748	29 718	51 030
22.	Mechlin	171 864	57 991	113 873
23.	Mórka	443 619	141 588	302 031
24.	Nieślabin	142 791	44 566	98 225
25.	Nochowo	618 920	128 502	490 418
26.	Nochówko	43 668	0	43 668
27.	Olsza	66 706	8 776	57 930
28.	Orkowo	137 171	23 210	113 961
29.	Ostrowo	173 505	27 320	146 185
30.	Pełczyn	99 225	0	99 225
31.	Psarskie	205 347	58 225	147 122
32.	Pucołowo	19 894	7 744	12 150
33.	Pyszczę	295 607	63 152	232 455
34.	Sosnowiec	91 905	3 510	88 395
35.	Szymanowo	75 983	11 473	64 510
36.	Śrem	951 070	292 232	658 839
37.	Wirginowo	158 823	38 053	120 770
38.	Wyrzeka	442 065	107 690	334 376
39.	Zbrudzewo	215 162	35 061	180 101

Źródło: Baza azbestowa (dostęp 04.08.2023 r.)

Najwięcej wyrobów zawierających azbest pozostało do unieszkodliwienia na terenie miasta Śrem (13%), w Nochowie (9,7%), w Wyrzeczce (6,6%), w Dalewie (6,5%) i w Mórce (6%).

Rysunek 1. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie poszczególnych miejscowości gminy Śrem

6.5. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z podziałem na rodzaj zabudowy

Ilość wyrobów zawierających azbest z uwzględnieniem rodzaju zabudowy przedstawiono w tabeli 6 oraz na rysunku 2.

Tabela 6. Masa wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia na terenie gminy Śrem według rodzaju zabudowy

Lp.	Rodzaj zabudowy	Masa wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia [kg]
1.	budynek gospodarczy	3 576 879
2.	inny	813 956
3.	budynek mieszkalny	438 318
4.	budynek przemysłowy	186 405
5.	azbest zmagazynowany	19 815
6.	budynek mieszkalno-gospodarczy	11 140
7.	budynek użyteczności publicznej	6 075
Razem		5 052 588

Źródło: Baza Azbestowa (dostęp 04.08.2023 r.)

Największą ilość pod względem masy wyrobów azbestowych stanowi pokrycie dachowe budynków gospodarczych (ok. 71%). Pozostała część zalega na budynkach określonych w bazie azbestowej jako „inny” (16,1%), na budynkach mieszkalnych (8,7%) oraz na budynkach mieszkalno-gospodarczych, przemysłowych, użyteczności publicznej oraz w formie zmagazynowanej (łącznie ok. 4,2%).

Rysunek 2. Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem z uwzględnieniem rodzaju zabudowy

6.6. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z uwzględnieniem stopnia pilności

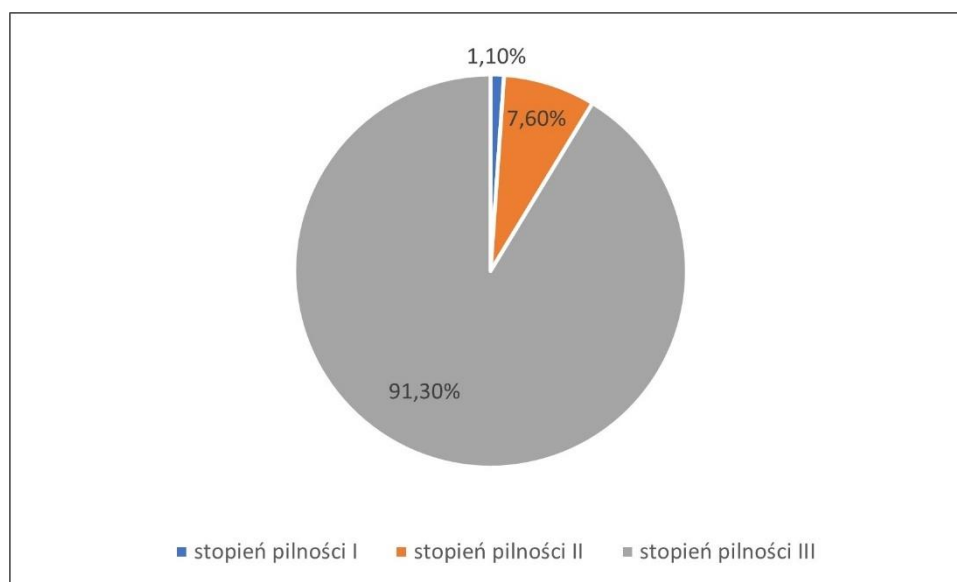
W informacji o wyrobach zawierających azbest konieczne jest określenie stopnia pilności usunięcia tych wyrobów (na podstawie oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). Poniżej przedstawiono masę wyrobów zawierających azbest według stanu wyrobów zawierających azbest określonego na podstawie stopnia pilności ich usuwania.

Tabela 7. Ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia na terenie gminy Śrem według stopnia pilności

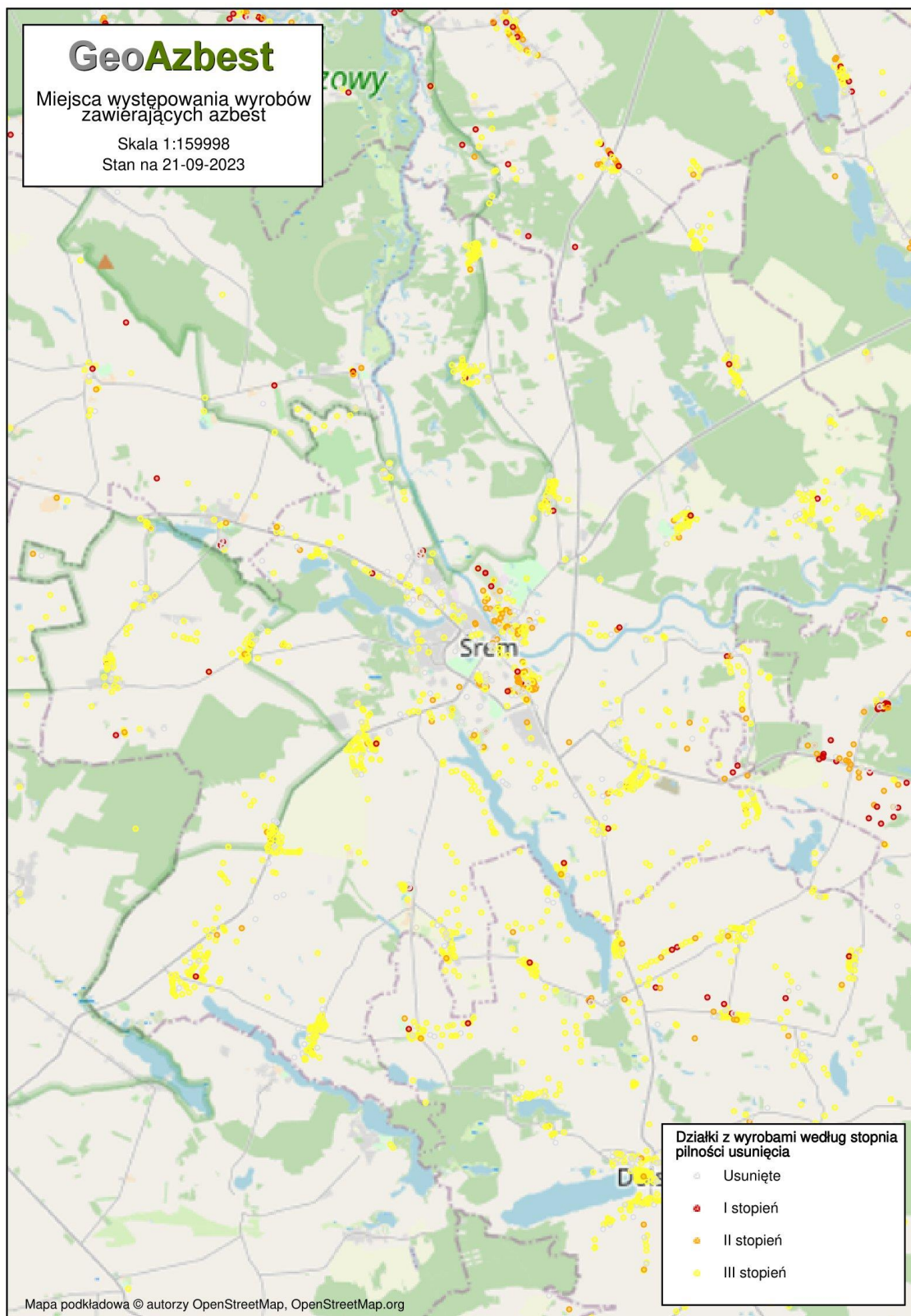
Lp.	Stopień pilności	Masa wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia [kg]	Udział [%]
1.	I	54 216	1,1
2.	II	385 300	7,6
3.	III	4 613 072	91,3
Razem		5 052 588	100,0

Źródło: Baza Azbestowa (dostęp 04.08.2023 r.)

Zdecydowaną większość (91,3%) stanowią wyroby zawierające azbest o III stopniu pilności usunięcia, wymagające ponownej oceny stanu w terminie do 5 lat. Wyrobów wymagających pilnego usunięcia i wymiany na wyrób bezazbestowy (I stopień pilności) jest zaledwie 1,1% (Rysunek 3).

Rysunek 3. Udział masy wyrobów zawierających azbest o różnym stopniu pilności usunięcia w całkowitej masie wyrobów na terenie gminy Śrem

Rysunek 4. Miejsca występowania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem (źródło: <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl/>)

Rysunek 4., stanowiący wyciąg z portalu GeoAzbest (Elektroniczny System Informacji Przestrzennej do monitorowania procesu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest), przedstawia miejsca występowania wyrobów zawierających azbest uwzględniający stopień pilności usunięcia.

7. Wsparcie działań zmierzających do usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Śrem

W celu realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, Gmina Śrem podejmuje działania wspierające m.in. osoby fizyczne i przedsiębiorców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

W latach 2010-2023 Gmina Śrem uczestniczyła w programie usuwania wyrobów budowlanych i odpadów zawierających azbest z nieruchomości zlokalizowanych na terenie gminy, przekazując Powiatowi Śremskiemu dotacje celowe na sfinansowanie części kosztów realizacji zadania pn. „Likwidacja wyrobów budowlanych zawierających azbest z terenu powiatu śremskiego”. Zadanie realizowane było zgodnie z „Powiatowym programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Śremskiego”. Program realizowany był we współpracy z WFOŚiGW w Poznaniu przy udziale środków NFOŚiGW. Zasady przyjmowania i realizacji wniosków określone były każdorazowo w Regulaminie realizacji ww. zadania, przyjmowanego uchwałą Zarządu Powiatu w Śremie.

Wnioski do programu mogli składać posiadacze nieruchomości zlokalizowanych na terenie powiatu śremskiego, na których znajdują się odpady w postaci zdemontowanych wyrobów budowlanych zawierających azbest (właściciele lub współwłaściciele nieruchomości, użytkownicy lub współużytkownicy wieczysti nieruchomości, użytkownicy działki w rodzinnym ogrodzie działkowym). Zakres prac obejmował pierwotnie demontaż wyrobów budowlanych zawierających azbest z obiektów budowlanych i usunięcie odpadów budowlanych zawierających azbest (zabezpieczenie, załadunek, odbiór, transport i przekazanie na składowisko odpadów niebezpiecznych). Od 2018 roku zadanie obejmowało wyłącznie usunięcie odpadów budowlanych zawierających azbest.

W tabeli 8 przedstawiono zbiorcze zestawienie ilości unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest i kosztów realizacji zadania w latach 2010-2023.

Tabela 8. Zbiorcze zestawienie ilości unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest i kosztów realizacji zadania w latach 2010-2023

Rok	Masa unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest [Mg]	Liczba zrealizowanych wniosków	Całkowity koszt unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest z terenu gminy Śrem [zł]	Kwota dotacji z budżetu Gminy Śrem [zł]
2010	84,8	57	42 377,35	19 802,47
2011	74,3	62	30 922,37	13 858,70
2012	70,9	49	31 761,22	4 764,18
2013	40,8	35	19 631,21	2 944,68
2014	85,4	51	33 131,00	2 454,15
2015	60,0	45	25 639,65	0,00
2016	104,0	61	36 856,30	0,00
2017	110,7	61	43 496,43	2 174,92
2018	96,3	59	28 926,32	1 446,32
2019	zadanie nie było realizowane			
2020	177,6	104	65 346,50	19 603,95
2021	167,6	70	66 890,36	20 067,11
2023	109,5	60	45 880,69	27 528,41
Razem	1 181,9	714	470 859,40	109 880,71

Łącznie, w latach 2010-2023 zrealizowano 714 wniosków i unieszkodliwiono około 1182 Mg odpadów zawierających azbest z terenu gminy Śrem. Całkowity koszt realizacji zadania związanego z likwidacją wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Śrem w tym okresie wyniósł 470 859,40 zł, w tym kwota dotacji z budżetu Gminy Śrem wyniosła 109 880,71 zł.

8. Podsumowanie

Głównym celem niniejszego programu jest usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z tereny gminy Śrem, dzięki czemu będzie możliwe skuteczne wyeliminowanie negatywnego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, wszystkie wyroby zawierające azbest powinny zostać usunięte z obszaru kraju do 2032 r. Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła¹⁵, że w skali kraju, przy aktualnym tempie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest na usunięcie pozostałego azbestu potrzeba będzie jeszcze 49 lat. Wyroby zawierające azbest, szczególnie wyeksploatowane i w złym stanie technicznym, stanowią istotne zagrożenie dla zdrowia i życia dla człowieka. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z wyrobami zawierającymi azbest bądź ich zużycia. Takie działanie staje się wówczas źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

¹⁵ Informacja o wynikach kontroli „USUWANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST”. NIK, LOL.430.003.2022, nr ewid. 108/2022/P/22/072/LOL.

W związku z powyższym takie wyroby powinny być stopniowo i umiejętnie eliminowane z użytkowania.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu.

Zakłada się, że wskutek wprowadzenia niniejszego programu w kolejnych latach Burmistrz Śremu będzie otrzymywać kolejne zgłoszenia o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości i rodzajów wyrobów zawierających azbest, występujących na terenie gminy. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować niezbędne środki oraz stopniowo eliminować wyroby zawierające azbest z naszego otoczenia.

Według stanu w dniu 04.08.2023 r. zgodnie z bazą azbestową na terenie gminy Śrem pozostało do unieszkodliwienia 5 053 Mg wyrobów zawierających azbest.

Jak już wspomniano za usunięcie wyrobów azbestowych odpowiedzialni są właściciele i użytkownicy obiektów, w których wykorzystywane są wyroby azbestowe. Mogą oni uzyskać dofinansowanie do usuwania wyrobów azbestowych, ale brak jest mechanizmów dofinansowania dla indywidualnych gospodarstw domowych w zakresie zakupu i montażu nowego pokrycia dachowego. Są to znaczące koszty, które w głównej mierze będą ponoszone przez osoby prywatne, co w znacznym stopniu może ograniczyć tempo realizacji programu.

Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Śrem uzależnione jest głównie od dostępności środków finansowych. Gmina Śrem będzie podejmowała starania w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych.

Wsparcie finansowe w formie dotacji na realizację przedsięwzięć w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy lub powiatu udzielają w szczególności wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Istotnym elementem pozyskiwania przez jednostki samorządu terytorialnego środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na powyższy cel jest posiadanie wykonanej inwentaryzacji oraz programu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Wskazane jest kontynuowanie działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów azbestowych.

9. Spis tabel

Tabela 1. Charakterystyka właściwości fizykochemicznych wybranych odmian azbestu	7
Tabela 2. Zawartość azbestu w popularnych wyrobach azbestowych	10
Tabela 3. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem według podmiotów	23
Tabela 4. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem według rodzaju	23
Tabela 5. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem według miejscowości.....	24
Tabela 6. Masa wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia na terenie gminy Śrem według rodzaju zabudowy	27
Tabela 7. Ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia na terenie gminy Śrem według stopnia pilności.....	28
Tabela 8. Zbiorcze zestawienie ilości unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest i kosztów realizacji zadania w latach 2010- 2023	31

10. Spis rysunków

Rysunek 1. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie poszczególnych miejscowości gminy Śrem	26
Rysunek 2. Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem z uwzględnieniem rodzaju zabudowy	27
Rysunek 3. Udział masy wyrobów zawierających azbest o różnym stopniu pilności usunięcia w całkowitej masie wyrobów na terenie gminy Śrem.....	28
Rysunek 4. Miejsca występowania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Śrem (źródło: https://esip.bazaazbestowa.gov.pl/)	29

11. Załączniki

Załącznik nr 1: Informacja o wyrobach zawierających azbest (wzór)

Załącznik nr 2: Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (wzór)

Przewodnicząca Rady

Katarzyna Sarnowska

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:
.....
  2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
  3. Rodzaj zabudowy³⁾: .....
  4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾: .....
  5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾: .....
  6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾: .....
  7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾: .....
  8. Stopień pilności⁷⁾: .....
  9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
a) nazwa i numer dokumentu: .....
  - b) data ostatniej aktualizacji: .....
  10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów: .....
  11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:
.....
- data ..... (podpis)

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.

²⁾ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

³⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

⁴⁾ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

⁵⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliva azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

⁶⁾ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).

⁷⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).

⁸⁾ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Przewodnicząca Rady

Katarzyna Sarnowska

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

.....

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

.....

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

.....

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

.....

Ilość wyrobów⁴⁾:

.....

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

.....

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		

21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nie użytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....

Oceniający
(nazwisko i imię)

.....

(miejscowość, data)

.....

Właściciel/ Zarządca
(podpis)

.....

(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
  - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
  - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
  - rury i złącza azbestowo-cementowe,
  - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
  - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
  - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
  - szczeliwa azbestowe,
  - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
  - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych, - papier, tektura,
  - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać "pierwsza ocena".

Przewodnicząca Rady

Katarzyna Sarnowska

Uzasadnienie

**UCHWAŁY NR 548/XLVIII/2023
RADY MIEJSKIEJ W ŚREMIE**

z dnia 26 października 2023 r.

**w sprawie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających
azbest dla gminy Śrem na lata 2023-2032”**

Uchwałą z 14.07.2009 r. Rada Ministrów ustanowiła „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032”, zwany dalej programem krajowym. Główne cele programu to: usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest do roku 2032, minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju, likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program krajowy nakłada na samorząd województwa, samorząd gminny i powiatowy liczne zadania, m.in. obowiązek przygotowywania i aktualizacji programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Ponadto, program krajowy zakłada, że „gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów zawierających azbest.”

W latach 2010-2023 odpady budowlane zawierające azbest usuwane były z terenu gminy Śrem w ramach realizacji przez Powiat Śremski zadania pn. „Likwidacja wyrobów budowlanych zawierających azbest na terenie powiatu śremskiego” w oparciu o „Powiatowy program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Śremskiego”, przyjęty 24 czerwca 2009 r. uchwałą Rady Powiatu w Śremie.

W związku z rezygnacją przez Powiat Śremski z realizacji zadania w kolejnych latach, zaistniała konieczność przejęcia przez Burmistrza Śremu roli koordynatora zadania w zakresie nieruchomości położonych na terenie gminy Śrem.

Podstawą uzyskania środków zewnętrznych na usuwanie azbestu jest opracowanie gminnego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Przewodnicząca Rady

Katarzyna Sarnowska